

Hoofdstuk 2

Instellingen van de Europese Unie (parate kennis)

De raad

Voornaamste besluitvormende orgaan en is samengesteld met ministers uit alle lidstaten .

Neemt de officiële besluiten: verordeningen, richtlijnen en beschikkingen.

Heeft wetgevende bevoegdheid die hij deelt met Europees Parlement.

Behandelt ook met het Parlement samen de begroting.

De Commissie onderhandelt en de Raad legt vast.

Elk land heeft om beurten het voorzitterschap voor een half jaar.

De besluiten worden voorbereid door COREPER dat wordt bijgestaan door werkgroepen, ambtenaren van nationale ministeries

De Raad komt minstens 2x per jaar bijeen

Neemt voornaamste politieke initiatieven en is scheidsrechterlijk orgaan als de Raad van de Europese Unie geen akkoord heeft bereikt.

Het Europees Parlement

Wil van het volk krijgt hierdoor een stem en oefent politieke controle uit.

Wordt verkozen bij rechtstreekse algemene verkiezingen

Vergaderingen meestal in Straasburg. De 20 commissies die de werkzaamheden voorbereiden komen samen in Brussel. Het secretariaat-generaal zit in Luxemburg.

Moet al dan niet de begroting goed keuren en ook de voorzitter van de Commissie en kan deze ook afzetten

Het oefent toezicht uit op het goede verloop van het communautaire beleid en baseert zich op verslagen uit de Rekenkamer

Controleert dagelijks beheer van het beleid door mondelinge schriftelijke vragen te stellen aan de Commissie en de Raad

Europese Commissie

Wordt na onderlinge overeenstemming door de lidstaten voor 5 jaar benoemd na stemming in Parlement

Ook de voorzitter moet goed gekeurd worden door Europees Parlement. Deze kiest dan samen met de regeringen van de lidstaten de voorzitter.

Ze is deels onafhankelijk in de uitoefening van haar bevoegdheden.

Ze mag geen instructies van enige lidstaat aanvaarden

Ze ziet toe op de tenuitvoerlegging van de door de Raad genomen besluiten

Ze beschikt over een ruime bevoegdheid voor het voeren van een gemeenschappelijk beleid op de verschillende deelterreinen waarvan de begroting aan haar is toevertrouwd.

Voornamelijk gevestigd in Brussel en Luxemburg.

Hof van Justitie

Zit in Luxemburg en bestaat uit rechters en bijgestaan door advocaten-generaal.

Ze worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten benoemd.

Moet zorgen dat het recht wordt gevolgd bij uitleggen en toepassen van de verdragen

Moet ook controleren of communautaire wetten niet in strijd zijn met de grondrechten

Het gerecht van eerste aanleg en is bevoegd om beroepen tegen de Gemeenschap door natuurlijke of rechtspersonen aangespannen te berechten.

Rekenkamer

Controleert de wettigheid en de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van de ge-

meenschap Alsook het goede financieel beheer

Na ieder begrotingsjaar een jaarverslag opgemaakt. Het wordt ondersteund door de Europese centrale bank, de Europese investeringsbank, en de Europese ombudsman. Ook door economische en sociaal comité en comité van de regio's

Economische en sociaal comité moet bij vele beslissingen vooraf worden geraadpleegd en kan met eigen adviezen komen

Comité van de regio's kan door de raad of de commissie worden geraadpleegd en kan eigen adviezen geven.

Wetgeving twee

Verordening	(regulation)	XXX/204
Richtlijn	(directive)	2004/XXX
Beschikking	(disposition)	
Aanbeveling		
Advies		

Verordening verdringt nationale wetgeving en is daarmee rechtstreeks voor alle lidstaten hetzelfde en past automatisch alle nationale rechten aan.

Richtlijn verdringt die niet. Hierbij is het de bedoeling tot een harmonisering en een nader bij elkaar gebrachte wetgeving te komen. Het doel is voor alle lidstaten bindend, maar laat vorm en wijze over aan de lidstaten

Beschikking = deze moet ook letterlijk worden opgevolgd maar kan individueel gelden.

Aanbeveling = degene tot wie ze gericht is wordt aangespoord tot een bepaalde actie

Advies = oordeel over een bepaalde situatie of gebeurtenis in de Unie of lidstaat.

Verordening, richtlijn en beschikking worden in het publicatieblad PB = Official Journal OJ bekend gemaakt, maar is geen voorwaarde voor toepasbaarheid. Behalve bij de verordening, want deze treedt gelijk na publicatie in werking.

Het Europees voedselveiligheidsbeleid

Deze moet aan directoraten-generaal van de Europese commissie worden toegevoegd. NL: DG landbouw, DG gezondheids- en consumentenbescherming (=DG Sanco) en DG milieu. Er bestond een groenboek dat de algemene beginselen van de voedselveiligheid bevatten. Maar na harmonisering van Sanco werd dit snel omgezet in een Witboek dat een mijlpaal vormt in de goedkeuring van de nieuwe levensmiddelenwetgeving. De commissie zegt hiermee wetten te gaan maken die de gehele voedselketen bestrijken volgens een alomvattende geïntegreerde aanpak. De 5 grondbeginselen van de nieuwe levensmiddelen wetgeving worden hiermee:

- de geïntegreerde benadering van de voedselketen
- De risico-analyse die de grondslag van de beleid vormt
- De verantwoordelijkheid van de exploitant
- De traceerbaarheid van de producten in alle stadia van de voedselketen
- Het recht van de consument op duidelijke en precieze informatie

Ze willen hiermee overproductie tegengaan. En gaan voor kwaliteit. De dierenartsen moeten gaan controleren, harmoniseren en traceren. Voedselveiligheid moet gegarandeerd worden tegen zo laag mogelijke prijzen. De overheid is niet langer verantwoordelijk, zij controleert alleen maar. De voedselveiligheid geldt in alle stadia ook in plant en voeder moet dus gecontroleerd worden. Consument mag weten hoe de weg van zijn eindproduct is verlopen.

De Europese autoriteit voor voedselveiligheid EFSA

European Food Safety Authority

In 2002 opgericht nu nog zittende in Brussel. Ze moet onafhankelijk wetenschappelijk ad-

vies verstrekken over alle materies met een directe of indirecte invloed op de voedselveiligheid. Dus vanaf voederproductie tot aan voedselvoorziening van de consument. Ze krijgt informatie uit alle delen van de wereld en houdt dit goed in de gaten op ontwikkelingen. Ze heeft als sleutelzaak de communicatie direct naar het publiek over haar onderwerpen. De commissie stelt de meeste vragen, maar ook het Europees Parlement en lidstaten doen dit. Ze kan ook zelf initiatief nemen tot het uitvoeren van een risicoevaluatie. Ze voert dus risicobeoordelingen uit op de voedselketen en elk gebied dat hier effect op heeft.

Europa geeft dus de reglementering van de voedselveiligheid de lidstaten moeten controleren of dit wordt nageleefd. En de Europese Commissie moet erop toezien dat elke lidstaat een goed controle uitvoert. Dit doet de VVB of voedsel- en veterinaire bureau.

Het voorzorgsbeginsel

Door snelle ontwikkeling communicatie middelen is een consument vaak eerder op de hoogte van risico's dan dat de wetenschap de tijd heeft gehad om het probleem op te lossen. Daardoor kunnen er angsten ontstaan en moet de politiek preventief handelen om de risico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Meestal zijn er dan voldoende wetenschappelijke gegevens om maatregelen te nemen. Wanneer er echter gegronde redenen zijn die aangeven dat er potentieel gevaar is dat milieu of de gezondheid van planten, dieren of mensen zou kunnen aantasten, maar er niet voldoende wetenschappelijke gegevens zijn voor maatregelen dan wordt het voorzorgsbeginsel toegepast. Dus als er niet genoeg overtuigende wetenschappelijke gegevens zijn of als er gevaar dreigt. Het komt er op neer dat risicomangers het risicoprincipe toepassen en deze geeft aan al dan niet te handelen. Handelen kan van een bindende maatregel tot een aanbeveling gaan.

Het Rapid Alert System voor voeder en voedsel RASFF

Het doel is om controlerende autoriteiten informatie te laten uitwisselen en daarop maatregelen te laten treffen zodat de veiligheid van voedsel wordt verzekerd. De informatie zit in 2 categorieën: alarm mededelingen en informatieve mededelingen.

Alarm mededelingen:

Wordt rondgestuurd als het voedsel of voeder met het potentieel risico al op de markt is en er onmiddellijk actie nodig is. De lidstaat die het detecteert stuurt het rond en oppert relevante maatregelen als recall. Nut = dat de andere deelnemers na kunnen gaan of het product al op hun markt is en eventueel maatregelen kunnen nemen. De consumenten zijn dus verzekerd van wegnahme van het product. Iedere lidstaat kan op zijn eigen manier publiekelijke mededelingen doen of gedetailleerde informatie verschaffen.

Informatieve mededeling

Het voeder of voedsel is geïdentificeerd op risico's, maar heeft de lokale markt nog niet bereikt dus nog geen directe actie nodig.

Wekelijks is er op internet een lijst te zien met behandelde producten welliswaar zonder de productnaam.

Risicoanalyse

Opgestart als hulpmiddel bij het nemen van passende besluiten over risico's van bepaalde carcinogene gevaren. Het is noodzakelijk omdat er aan voeding gevaren zitten. Daarom op basis van wetenschappelijke benadering maatregelen genomen om dit risico zo laag mogelijk te houden. Risicoanalyse is een wetenschappelijk analytisch proces om informatie te verzamelen over gevaren en ongewenste effecten. Ze worden nu gebruikt op bestaande praktijken beter te structureren en aan te vullen. 3 afzonderlijke elementen:

- de risico-evaluatie (beoordeling) (risk assessment)

- Het risicomanagement (risk management)
- De risicocommunicatie (risk communication)

1. De risico-evaluatie

Beoordeling of een potentieel gevaar ook een echt risico is

Identificatie van het risico en van de factoren die het risico beïnvloeden

Doel = het risico op ziekte in een gegeven populatie van een bepaald pathogeen door consumptie van een bepaald voedingsmiddel in te schatten

- gevareninventarisatie = de mogelijke gevaren (fysisch enz) worden in kaart gebracht = identificatie van het agens en causaal verband met voedselconsumptie
- Karakterisering vd gevaren = op kwantitatieve of kwalitatieve evaluatie vd aard vd nadelige effecten door de opnamen van het biologisch agens aanwezig in een voedingsmiddel Men houdt dus ook rekening met de dosis respons factor. Hoeveel moet je binnenkrijgen om een bepaald ergheid, aantal of frequentie van de ziekte te krijgen.
- Blootstelling inschatten: een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie maken vd mogelijke blootstelling aan het reagens. Moeilijkste schakel in geheel. Bepaald door soort pathogeen, verschillende stappen in productieproces, opslaan en distributie en klaarmaken bij de consument
- Bepaling van het risico = de inschatting (kwanti of kwali) van de mogelijkheid, frequentie en ernst vd ongunstige effecten op de volksgezondheid integratie van 3 voorgaande stappen.

Gevaar ≠ risico

Tropische ziekte is gevaar maar in onze contreien geen risico

Op basis van deze risico-evaluatie worden maatregelen genomen om het risico zo klein mogelijk te houden en te beheren = **risicomanagement**. Bevoegdheid ligt bij politieke overheid. Ook haalbaarheid, maatschappelijk draagvlak enz kunnen ook meespelen.

Tijdens de risicoanalyse moet er tussen de betrokken partijen (wetenschap, overheid, consumenten, bedrijfsleven) gecommuniceerd worden = **risicocommunicatie**

Dosis respons factor = afh van

Kans van infectie na orale opname

Kans van ziekte na infectie

Kans op complicaties na de ziekte

Kans op sterfte

Men krijgt deze gegevens door vrijwilligers studies, populatie statistieken, uitbraak data en diermodellen.

Het voedselbeleid op Belgisch niveau

De wetgevende macht

Het parlement (parate kennis)

Kamer van Volksvertegenwoordigers + senaat. Wijze waarop wetsontwerp wordt behandeld is afh van aangelegenheid die het behandelt. Je hebt een monocamerale procedure een volledige bicamerale procedure en gedeeltelijke bicamerale procedure.

Gemeenschaps en gewestraden hebben eigen legitimiteit, maar geen eigen grondwet (federaal). Dus de federale parlement beslist over wijziging in gemeenschaps en geweststructuren. De decreten van de gewesten zijn juridisch wel gelijkwaardig aan federale wetten. Alleen Arbitragehof kan dit herroepen in geval van overschreden bevoegdheden.

Uitvoerende macht (parate kennis)

Federaal is Koning + regering

Koning heeft enkel politiek macht = politiek onbekwaam, is politiek onverantwoordelijk en onschendbaar. Om zijn functie te vervullen heeft hij raadgevers de het kabinet van de koning vormen.

De regering = ministers + staatssecretarissen. Ze moeten de wetten uitvoeren. Er worden weinig wetten uitgevaardigd en als ze dat zijn dan zijn de algemeen en moeten verder worden uitgewerkt en gepreciseerd. Daarom zijn de meerheid ook koninklijke besluiten KB (ondergeschikt aan wetten) of ministeriële besluiten MB (ondergeschikt aan KB) Deze gaan vaak vergezeld van een omzendbrief met meer uitleg. Verder moeten ze de openbare orde handhaven, beheren van openbare diensten en het buitenland beleid. Volksgezondheid en voedselveiligheid behoren nu onder de bevoegdheid van de federale overheid.

Controlerende instellingen (parate kennis)

Raad van State heeft preventieve functie door advies uit te brengen over wetsvoorstellen. En de hoogste beslechtende functie.

Het arbitragehof is een rechtscollege dat oordeelt of federale overheid, een gewest of gemeenschap geen beslissingen neemt waarvoor zijn niet bevoegd is. Regelt ook conflicten tussen decreten, wetten en combinaties.

Het rekenhof vervult het technisch controlewerk dat het parlement in staat stelt zijn algemene controle uit te oefenen op de begroting en boekhouding vd staat.

Wetgeving voedselveiligheid

Federale overheidsdienst Volksgezondheid van de voedselketen en leefmilieu (FOD)

Draagt de grootste verantwoordelijkheid en heeft het FAVV tot de beschikking Belangrijkste taken hebben betrekking op de naleving van de wetgeving inzake prijsbepaling, handelspraktijken, maten en gewichten, enz. heeft eigen laboratorium dat economische fraudes kan opsporen. Vooral de controle na het slachten.

Het ministerie van de Vlaamse gemeenschap, beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Heeft vooral tot taak de kwaliteit van de grondstoffen en hun geschiktheid tot consumptie te onderzoeken. Dit is vooral de controle voor het slachten.

Het federaal agentschap voor de veiligheid van de voedselketen FAVV

Moet kwaliteitscontroles doen op de gehele voedselketen en is na de dioxinecrisis opgericht, omdat de andere instanties door de overlappen niet goed samenwerkten. Heeft tot doel de gezondheid van de consumenten te beschermen door de veiligheid van de voedselketen en de kwaliteit van de voedingswaren te controleren.

Bevoegd voor:

1. Controleren, onderzoeken en keuren van voedingsproducten en grondstoffen in alle stadia van de voedselketen.
2. Het controleren en keuren van productie, omwerking, bewaring, vervoer, verkoop, in en uitvoer. Verpakking, handel, entrepot en verkoop van voedselproducten en hun grondstoffen
3. Toekennen van erkenningen en vergunningen die verband houden met de uitvoering van zijn taak
4. Het uitwerken en integreren van systemen voor het identificeerbaar en traceerbaar maken vd voedingsproducten en van hun grondstoffen in de voedselketen en toezicht houden op die systemen
5. Het verzamelen, klasseren, beheren, archiveren en verspreiden van alle informatie die verband houdt met zijn opdracht
6. Het uitwerken en invoeren van een beleid voor preventie, sensibilisatie en informatie in overleg met de gemeenschappen en gewesten\
7. Het toezien op de naleving van de wetgeving aangaande alle schakels van de voedselketen. Verstreckende van adviezen aan de bevoegde overheidsinstanties

Het moet in staat zijn een onafhankelijke wetenschappelijke onderbouwde risicoanalyse te geven. Dus heeft het hier middelen voor.

Ook moet het een functioneel risicobeheer, gebaseerd op een controlestructuur hebben. En ook een communicatie van het risico is van essentieel belang om het vertrouwen van de consument in de voedselproductie te vergroten. In eerste instantie is het de actoren zelf die verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de productie de FAVV controleert alleen.

Structuur van het FAVV

1. Gedelegeerd bestuurder en stafdiensten

Heeft leiding. Bevoegdheden: communicatie, crisispreventie en –beheer, kwaliteitsbewaking, audit en secretariaat van het raadgevend comité

2. Controle

Alle buitendiensten die bestaan voor controle op terrein gegroepeerd tot provinciale controle eenheden

3. Controlebeleid

Uitwerken en integreren controlemaatregelen en programma's. ook de uitwerking van traceer en identificatiesystemen. En ook verzorgen van relaties op internationaal vlak

4. Laboratoria

Groepering van enkele vroegere losse labo's

5. Algemene diensten

Logistieke en administratieve ondersteuning aanwezig.

6. Adviescomité

Moet agentschap adviseren op eigen initiatief of op aanvraag minister of bestuurder met alle beleidsaspecten van de FAVV. Bevat vertegenwoordigers van de federale overheid, gewesten en gemeenschappen, consumentenorganisaties en sectoren die betrokken zijn bij de materies waarvoor het agentschap bevoegd is.

7. Een wetenschappelijk comité

Nationale en internationale deskundigen die onderzoeken en becommentariëren op eigen beweging of op aanvraag

8. Permanent meldpunt

Hier kan de consument objectieve informatie bekomen en individuele klachten neerleggen met betrekking tot de kwaliteit en de veiligheid van de voeding.

Traceerbaarheid

In geval van incidenten het probleem te omschrijven en of de oorzaak van het probleem te achterhalen. In eerste plaats verantwoordelijkheid bedrijven. De overheid moet zorgen dat ze dat doen en dat er een minimum aan standaarden en registratiesystemen worden gecreëerd. Flexibel ingevuld voor de verschillende schakels in de keten. Bedrijven moeten kunnen aantonen dat ze in staat zijn om traceerbaarheid te garanderen. Er moet een minimaal kader ontwikkeld worden waaraan traceersystemen moeten voldoen. Ook de link tussen de schakels moet worden gelegd. Het moet doorlopen tot de distributie, het eventueel terughalen bij de consument gebeurd door bv media. De informatie moet niet met het product mee, maar moet per schakel worden opgeslagen en moet terugzoekbaar zijn. Traceerbaarheid moet in beide richtingen werken.

Productaansprakelijkheid

De producent is aansprakelijk voor zijn product. Dit geldt in België voor alle landbouwproducten en daarbij hoeft men dankzij Europa geen fout meer aan te tonen en is het voldoende als het product een gebrek vertoont. De producent moet dus veilig voedsel leveren voor zijn eigen bestwil. De consument hoeft alleen aan te tonen dat de fout in het product ervoor gezorgd heeft dat hij schade leed. Nieuw is dat het voldoende is dat het voedingsmiddel een gebrek vertoont dat rechtstreeks tot de schade geleid heeft. Gevolg voor de consumenten is het gemakkelijker een gebrek aan tonen. Schade is materieel, lichamelijk, fysisch of gemiste kansen. De landbouw en voedingsnijverheid hebben zich daarom verzekert. Wat een verkoper bij de verkoop aan de consument beloofd valt niet onder de aansprakelijkheid. Vandaar dat met meer zorg moet besteden aan het maken van het product en als er iets mis is het gelijk terughalen.